

داروشناسی

برای فوریت های پزشکی

بر اساس سرفصل شورای عالی برنامه ریزی

مؤلفان

عزیز شهرکی واحد

عضو هیات علمی دانشگاه علوم پزشکی زابل

دکتر عبدالحسین میری

عضو هیات علمی دانشگاه علوم پزشکی زابل

حبیب اله شهرکی واحد

کارشناس مسئول اداره نظارت بر دارو دانشگاه علوم

پزشکی زابل

سرشناسه	شهرکی واحد، عزیز، ۱۳۴۳ -
عنوان و نام پدیدآور	داروشناسی برای فوریت‌های پزشکی بر اساس سرفصل شورای عالی برنامه‌ریزی / مولفان عزیز شهرکی واحد، عبدالحسین میری، حبیب‌الله شهرکی واحد.
مشخصات نشر	تهران: جامعه‌نگر؛ زابل: دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی زابل، ۱۳۹۲.
مشخصات ظاهری	۳۸۸ص: مصور، جدول.
شابک	۹۷۸-۶۰۰-۱۰۱-۲۵۶-۳: ۱۹۹۰۰۰ ریال
وضعیت فهرست نویسی	فیا
یادداشت	کتابنامه.
موضوع	داروشناسی
موضوع	داروها - کاربرد
موضوع	داروها - شکل‌های مصرف
موضوع	داروها - عوارض جانبی
شناسه افزوده	میری، عبدالحسین
شناسه افزوده	شهرکی واحد، حبیب‌الله
شناسه افزوده	دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی زابل
رده بندی کنگره	۱۳۹۲ ۹۵۵۲ / ۳۰۰ RM
رده بندی دیویی	۶۱۵/۱
شماره کتابشناسی ملی	۳۲۶۸۰۴۶

نشر جامعه‌نگر

این اثر، مشمول قانون حمایت از مؤلفان و مصنفان می‌باشد. هیچ بخشی از کتاب به هیچ شکلی اعم از فتوکپی، بازنویسی مطالب در هرگونه رسانه‌ای از جمله کتاب، لوح فشرده، مجلات، بدون اجازه کتبی ناشر قابل استفاده نیست و موجب پیگرد قانونی می‌شود.

داروشناسی برای فوریت‌های پزشکی
تألیف: عزیز شهرکی واحد، عبدالحسین میری، حبیب‌الله شهرکی واحد
ناشر: جامعه‌نگر - با همکاری دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی زابل
نوبت و سال چاپ: اول / ۱۳۹۲، شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه
صفحه‌آرایی: منا سرداری پور / طرح جلد: محبوبه اله مرادی
لیتوگرافی: آبرنگ ؛ چاپ: افروزنگ ؛ صحافی: چاوش
بها: ۱۹۹۰ تومان
شابک: ۹۸۷-۶۰۰-۱۰۱-۶۵۲-۳

www.jameenegar.com

تهران: خ انقلاب - مقابل درب اصلی دانشگاه تهران - خ ف. خر رازی - خ نظری غربی - شماره ۴۸ - تلفن: ۶۶۴۹۴۱۸۷ - ۶۶۴۹۳۷۱۶
فروش اینترنتی: www.jameenegar.com

• اراک: حیدری • اردبیل: خیام • ارومیه: شاهد ایثارگران • اصفهان: پارسا - کیا - رازی - پژواک • اهواز: رشداهواز - شرق • بابل: اندیشه
- عزیزاده • بجنورد: به نشر • بروجرد: ولایت • بندرعباس: سروش • بوشهر: کتاب فروشی عمادی • بیرجند: آذین • تالش: جامعه نگر
• تبریز: شیرنگ - بابک • تنکابن: میرچی • جهرم: کلبه کتاب • خرم دره: معلم ۲ • خرم آباد: نشر دانشگاهیان • رشت: دانشگاه آزاد
پل طالشان • ارجمند - مژده • زابل: رازی • زاهدان: کالج • زنجان: شهر کتاب • ساری: هدف - دانشجو • سبزوار: نشر ارس • شیراز:
مرکز کتاب دانشگاه علوم پزشکی شیراز • جمالی • قم: فاضل • قوچان: نواندیش • کاشان: خانه کتاب • کرمان: پایپروس • کرمانشاه:
دانشمند - جهان کتاب • گرگان: جلالی • گناباد: کتابستان • مشهد: مجد دانش - نمایشگاه علوم پزشکی • همدان: روزاندیش • یزد:
یوعلی سینا - خاتجانه‌خانی

۳۴	رابطه دارو- پاسخ	۳۴	فصل اول تعریف فارماکولوژی، تعریف و تعیین مسئولیت
۳۵	تداخل اثر داروها	۳۵	کارشناس فوریت‌های پزشکی در دارودرمانی پیش بیمارستانی،
۳۶	نظریه‌های عمل دارو	۳۶	اشکال دارویی و طبقه‌بندی داروها.
۳۷	تداخل دارویی غیروژه	۳۷	اهمیت دانش داروشناسی
۳۷	تداخل اثر دارو با دارو	۳۷	تعریف فارماکولوژی
۳۸	تداخل اثر دارو با غذا	۳۸	تعریف دارو
۳۹	داروهائی که بعد از مصرف آنها کارهای دقیق ممنوع است	۳۹	نام‌های دارویی
۴۰	داروهائی که مصرف آنها در نارسائی کلیه ممنوع هستند	۴۰	اشکال دارویی
۴۰	داروهائی که در بیماری کبدی سمیت دارند	۴۰	طبقه بندی داروها از نظر عارضه روی جنین
		۴۱	اجزای یک پرو فایل دارویی
		۴۲	طبقه بندی DEA براساس مواد کنترل کننده
		۴۳	فصل دوم تاثیر دارویی و تداخلات دارویی- مراحل
		۴۴	فارماکولوژیک (فارماکینیتیک، فارماکودینامیک)
		۴۵	فارماکوکینیتیک
		۴۶	فرایندهای فارماکوکینیتیک
		۴۷	عوامل موثر بر فراهمی زیستی
		۴۸	توزیع دارو
		۴۹	دفع دارو
		۵۰	نیمه عمر
		۵۱	انواع مکانیسم عمل دارو
		۵۲	اثرات درمانی
		۵۳	عوارض جانبی
		۵۴	اثرات مخرب
		۵۵	اثرات سمی
		۵۶	واکنش‌های خودستیزی
		۵۷	واکنش‌های آلرژیک
		۵۸	تحمل
		۵۹	تاکی فیلاکسی
		۶۰	اثر تجمعی
		۶۱	وابستگی دارویی
		۶۲	تداخل دارویی
		۶۳	مرحله فارماکودینامیک
		۶۴	فعالیت داروها
		۶۵	آگونیست‌ها و آنتاگونیست‌ها
		۶۶	پاسخ به تجویز دارو
		۶۷	فصل سوم ایمنی در تجویز دارو، فرآیند دریافت دستور
		۶۸	شفاهی، استفاده از دستورات کتبی، قانون تجویز دارو،
		۶۹	روش‌های تجویز دارو (تزیقی، غیرتزیقی).
		۷۰	مراحل کلی در مصرف دارو
		۷۱	جذب دارو و عوامل دخیل در آن
		۷۲	انتخاب راه مصرف دارو
		۷۳	روش‌های تجویز دارو
		۷۴	روش‌های شایع تزریق دارو در بافت‌های بدن
		۷۵	انواع دستورات دارویی
		۷۶	خطاهای دارویی
		۷۷	فصل چهارم محاسبه دوز داروها، سیستم‌های اندازه
		۷۸	گیری، محاسبه غلظت و درصد دارویی، محاسبه دوز براساس
		۷۹	نسبت‌های خاص، محاسبه قطرات دارویی وریدی، توجه خاص
		۸۰	در محاسبه دوز دارو در نوزادان و کودکان.
		۸۱	نحوه محاسبات دارویی
		۸۲	محاسبه مقدار مصرف داروهای خوراکی و تزریقی
		۸۳	محاسبه و تبدیل درصدهای دارویی به گرم
		۸۴	محاسبه سرعت جریان سرم
		۸۵	تعیین دوزها برای کودکان
		۸۶	فصل پنجم مایعات و الکترولیت‌ها، توزیع مایعات بدن،
		۸۷	مایعات درون سلولی و برون سلولی، حرکت مایع و الکترولیتی
		۸۸	بین سلولی و خارج سلولی، انتقال فعال و غیرفعال.
		۸۹	مقدار و ترکیب مایعات بدن
		۹۰	الکترولیت‌ها

انتقال فعال	۶۹	فارماکولوژی مهارکننده‌های موسکارینی	۱۱۱
انتقال غیرفعال	۷۱	فارماکولوژی مهارکننده‌های نیکوتینی	۱۱۱
راه‌های جذب و دفع آب و الکترولیت‌ها	۷۲	داروهای آدرنژیک (سمپاتومیمتیک)	۱۱۵
اختلالات الکترولیتی	۷۳	داروهای مهارکننده آدرنژیک	۱۲۰
کلسیم گلوکونات	۷۸	گیرنده‌های β -آدرنژیک	۱۲۱
کلرور سدیم	۸۰	فارماکولوژی داروهای مهارکننده گیرنده بتا آدرنژیک	۱۲۱
کلرور پتاسیم	۸۱	بی‌پریدین	۱۲۳
بی‌کربنات سدیم	۸۲		

فصل هشتم داروهای موثر در فوریت‌های تنفسی،

فصل ششم اصول مایع درمانی، انواع مایعات داخل وریدی، ضرورت‌ها و ممنوعیت‌ها در تجویز مایعات وریدی در مرحله پیش‌بیمارستانی و عوارض جانبی.	۸۵	اکسیژن درمانی، گشادکننده‌های برونش‌ها.	۱۲۵
درمان داخل وریدی	۸۶	اکسیژن درمانی	۱۲۶
مایعات داخل وریدی	۸۶	ملاحظات بالینی در اکسیژن درمانی	۱۲۶
محلول‌های کلئیدی	۸۷	عوارض اکسیژن درمانی	۱۲۷
محلول‌های کریستالوئیدی	۸۷	مسمومیت با اکسیژن	۱۲۷
خون و فرآورده‌های خون	۸۸	بکلومتازون	۱۲۹
سرم‌ها	۸۹	سالبوتامول	۱۳۰
محلول‌های تزریقی نمکی	۸۹	سالمترو	۱۳۲
محلول تزریقی رینگر	۹۱	ایپراتروپیوم بروماید	۱۳۴
رینگر لاکتات	۹۲	متاپروترو	۱۳۵
محلول‌های تزریقی قندی	۹۳	تربوتالین	۱۳۶
محلول‌های قندی - نمکی	۹۴	آمینوفیلین	۱۳۸
محلول تزریقی $\frac{2}{3}$ و $\frac{1}{3}$ (یک سوم - دو سوم)	۹۵	توفیلین	۱۳۹
مانیتول	۹۶	ابی‌نفرین	۱۴۱
سرم ژلاتین تعدیل یافته (هماکسل)	۹۷	دستگاه خود تزریق ابی‌نفرین	۱۴۲
ژل فیوزن	۹۷	نورابی‌نفرین بی‌تارترات	۱۴۴
سرم اینترالپید	۹۷	داروهای که موجب تضعیف فعالیت تنفسی می‌شوند	۶۴۱
سرم آمینو اسیدی	۹۸		
نکاتی در مورد نحوه آماده کردن داروها و سرم‌ها	۹۸		
سرم والون	۱۰۴		

فصل نهم داروهای موثر در فوریت‌های قلبی و عروقی،

ضدآریتمی‌ها، بلوک‌کننده‌های کانال کلسیمی، بتابلوکرها، داروهای کاهنده فشارخون، ترومبولیتیک‌ها.	۱۴۹	ضدآریتمی‌های قلبی	۱۵۴
نیتрат‌های آلی	۱۵۰	داروهای ضد آریتمی	۱۵۶
جنبه‌های فارماکوکینتیک و داروسازی نیترات‌های آلی	۱۵۱	نیتروگلیسرین	۱۵۷
داروهای مسدود کننده کانال کلسیم	۱۵۲	ایزوسورباید دی نیترات	۱۶۰
گلیکوزیدهای قلبی	۱۵۴	ایزوسورباید منونیترات	۱۶۱
داروهای کاهنده فشارخون، ترومبولیتیک‌ها.	۱۵۶	آمیودارون	۱۶۱
نیتروگلیسرین	۱۵۷		
ایزوسورباید دی نیترات	۱۶۰		
ایزوسورباید منونیترات	۱۶۱		
آمیودارون	۱۶۱		

فصل هفتم داروهای موثر بر سیستم عصبی خودکار،

عملکرد سیستم‌های سمپاتیک و پاراسمپاتیک، داروهای تقلد سمپاتیک و پاراسمپاتیک، داروهای ازبین برنده اثر سمپاتیک و پاراسمپاتیک.	۱۰۵	عملکرد سیستم‌های سمپاتیک و پاراسمپاتیک، داروهای تقلد سمپاتیک و پاراسمپاتیک، داروهای ازبین برنده اثر سمپاتیک و پاراسمپاتیک.	۱۰۵
اندام‌های مختلف و سیستم اعصاب خودکار	۱۰۶	داروهای کلی‌نرژیک (پاراسمپاتومیمتیک)	۱۰۸
داروهای کلی‌نرژیک (پاراسمپاتومیمتیک)	۱۰۸	داروهای مهارکننده کلی‌نرژیک	۱۱۱

۲۳۵	مصرف بالینی داروهای تحریک کننده حرکت رحم	۱۶۴	تقسیم بندی داروهای ضد پرفشاری خون
۲۳۶	مصرف بالینی داروهای مهار کننده حرکت رحم	۱۶۶	کاپتوپریل
۲۳۷	سولفات منیزیم	۱۶۷	پروپرانولول
۲۳۹	اکسی توسین	۱۶۸	هیدرولازین
		۱۷۰	مینو کسیدیل
۲۴۱	فصل سیزدهم داروهای موثر در فوریت های روانپزشکی	۱۷۱	دiazوکسید
۲۴۲	سایکوز حاد	۱۷۲	نیترورسید
۲۴۲	تری فلوئوپرازین	۱۷۳	دوبوتامین
۲۴۳	کلرپرومازین	۱۷۴	دوپامین
۲۴۵	هالوپریدول	۱۷۶	دیگوکسین
		۱۷۹	لیدو کائین ۱٪ - ۲٪
	فصل چهاردهم داروهای کنترل کننده درد، مسکن های	۱۸۱	وراپامیل
۲۴۷	غیرمخدر و مخدر	۱۸۳	دیلتازم
۲۴۸	داروهای ضددرد غیرمخدر	۱۸۴	پروکائین آمید
۲۴۸	داروهای ضد التهاب غیراستروئیدی	۱۸۶	آدنوزین
۲۵۰	آ - اس - آ	۱۸۷	فورسماید
۲۵۱	آ - اس - آ - کدئین	۱۸۸	آتروپین
۲۵۲	استامینوفن		
۲۵۳	استامینوفن کدئین		فصل دهم داروهای مدر
۲۵۴	ایوبروفن		تیازیدها
۲۵۴	مفامیک اسید		دیورتیک های مؤثر بر قوس هنله
۲۵۴	فروسیمن		دیورتیک های نگهدارنده پتاسیم
۲۵۵	داروهای ضددرد مخدر (اپیوئیدی)		
۲۵۸	ترمادول		فصل یازدهم داروهای موثر در فوریت های عصبی و
۲۵۹	مورفین	۲۰۹	ضدتشنج ها، آرام بخش - خواب آور.
۲۶۲	کدئین	۲۱۰	مقدمات فارماکولوژی سیستم اعصاب مرکزی
۲۶۲	متادون	۲۱۲	باربیتورات ها
۲۶۳	پتیدین هیدروکلراید	۲۱۴	بنزودیازپین ها
۲۶۴	پنتازوسین	۲۱۵	داروهای ضد صرع
۲۶۸	آنتاگونیست مخدرها	۲۱۶	دiazپام
		۲۱۷	فنی توئین
۲۶۹	فصل پانزدهم ضد تهوع ها.	۲۲۰	فنوباریتال
۲۷۰	تهوع و استفراغ	۲۲۲	میدازولام
۲۷۰	داروهای ضد تهوع	۲۲۴	لورازپام
۲۷۰	متوکلپرامید		
۲۷۱	ویتامین B۶	۲۳۱	فصل دوازدهم داروهای موثر در زایمان و نوزدان.
		۲۳۲	داروهای موثر بر حرکت رحم
۲۷۳	فصل شانزدهم داروهای موثر در مسمومیت ها.	۲۳۳	پروستاگلاندین هادر مایع قاعدگی
۲۷۴	نالوکسان	۲۳۴	آلکالوئیدهای ارگوت

۳۰۷	التهاب آلرژیک مخاط بینی	۲۷۴	فلومازینل
۳۰۷	داروهای کورتیکواستروئید	۲۷۵	شارکول فعال شده
۳۰۷	دگزا متازون	۲۷۸	شریت اپیکاک
۳۰۸	بتامتازون		
۳۰۹	هیدروکورتیزون	۲۸۱	فصل هفدهم داروهای موثر در فوریت‌های دیابت.
۳۱۱	متیل پردنیزولون	۲۸۲	آثار انسولین
۳۱۳	داروهای ضد انعقاد خون و خون بند	۲۸۶	گلوکاگون
۳۱۶	هپارین	۲۸۶	آثار گلوکاگون
	فصل بیستم مصرف دارو در گروه‌های خاص (نوزادان،	۲۸۶	آماده کردن انسولین
۳۱۹	کودکان، کهنسالان و زنان حامله).		رهنمودهای روش انجام کار ترکیب دو نوع انسولین در یک
۳۲۰	مصرف داروها در حاملگی	۲۸۷	سرنگ.
۳۲۰	انتقال داروها از مادران به اندام‌های جنینی	۲۸۷	داروی انسولین
۳۲۳	آثار ناشی از مواد درمانی روی جنین	۲۸۹	داروی گلوکاگون
۳۲۸	داروها و شیردهی	۲۹۰	گلوکز خوراکی
۳۳۲	نکات قابل توجه مصرف دارو در دوران شیردهی	۲۹۱	ویال گلوکز ۲۰٪-۵۰٪
۳۳۴	فارماکولوژی و دارو درمانی کودکان و افراد مسن	۲۹۱	نکات لازم در تزریق محلول‌های قندی
۳۳۵	عوامل مؤثر در تعیین دوز داروها در اطفال و کودکان		فصل هجدهم داروهای ضداسید و آنتی هیستامین ها.
۳۳۹	اشکال دارویی برای کودکان و طریقه مصرف	۲۹۳	ضد اسیدها
۳۳۹	فارماکولوژی بالینی سالمندی	۲۹۴	هیدروکسید منیزیم
	عوامل مؤثر در تغییرات پاسخ فارماکولوژیک داروها در افراد	۲۹۴	آلومینیوم ام- جی
۳۴۰	سالمند	۲۹۵	آلومینیوم ام- جی- اس
۳۴۲	اصول کلی تجویز داروها در افراد سالمند	۲۹۵	رانیتیدین
	فصل بیست و یکم آشنایی با ضد عفوننده‌های شایع.	۲۹۸	هیستامین و آنتی هیستامین
۳۴۳	تعارف و آشنایی با انواع ضد عفونی کننده‌های شایع	۲۹۸	آنتاگونیست‌های H ₁
۳۴۳	الکل	۳۰۰	پرومتازین
۳۴۵	محلول موضعی پوویدون آیداین ۱۰ درصد (بتادین)	۳۰۱	کلرفنیرامین مالئات
۳۴۷	محلول غلیظ سترپید - سی		
۳۴۷	ساولن (سترپید - سی) ۲٪		فصل نوزدهم داروهای ضداسهال، داروهای کورتیکواستروئید،
۳۴۸	محلول دکونکس	۳۰۳	داروهای ضد انعقاد و خون بند.
۳۵۰	تعریف اصطلاحات	۳۰۴	او - آر - اس
		۳۰۶	واکنش آنافیلاکتیک
		۳۰۶	درمان و مراقبت

یکی از مهم‌ترین روش‌های حفظ تندرستی و سلامتی استفاده از دارو است. در این راستا در خیلی از موارد با درمان به‌موقع و صحیح، بسیاری از خطرات جانی که برای مددجو یا حادثه‌دیده ایجاد می‌شود به‌حداقل کاهش یافته و ممکن است مددجو از خطر مرگ نجات یابد. یکی از ابزارهای در دسترس و سهل‌الوصول داروها می‌باشند. واضح است کلیه افرادی که با این ابزار اقدام به احیاء مددجو می‌نمایند با داشتن اطلاعات دقیق و صحیح، و منابع در دسترس مطمئن می‌توانند گامی موثر در جهت سلامت جامعه بردارند. یکی از مهم‌ترین گروه‌های اصلی در زنجیره درمان پرسنل فوریت‌های پزشکی (اورژانس پیش‌بیمارستانی) می‌باشند. این زحمت‌کشان اولین کادر درمانی هستند که در زمان‌های بحران بر بالین مددجو حاضر می‌شوند. در هر یک از مراکزی که مددجو خدمات بهداشتی-درمانی دریافت می‌کند مانند بیمارستان، درمانگاه، منزل یا در صحنه حادثه، پرسنل فوریت‌های پزشکی و سایر گروه‌های درمانی

نقشی لازم و ضروری در درمان، آموزش و ارزیابی اثرات دارو بر مددجو دارند. کسب اطلاع جامع در مورد داروهای کاربردی (شناخت دارو، نحوه کاربرد، نشانه‌های مصرف دوز، واکنش‌های غیرطبیعی و توجهات) از نیازهای حرفه‌ای است. لذا دانستن اطلاعات و آگاهی از داروهای مورد نیاز در این مرحله از درمان گامی موثر خواهد بود. بنابراین در این کتاب سعی به در نظر گرفتن نیازهای مربوط معرفی داروهای لازم است. در کتاب حاضر تعدادی از داروهای اورژانس بیمارستانی با توجه به حضور دانشجویان این رشته در بیمارستان‌ها و تعریف اصطلاحات جهت استفاده اضافه شده است. از تمامی اساتید متخصص داروسازی به خصوص سرکار خانم ماندانا مرادی متخصص داروسازی بالینی دانشگاه علوم پزشکی زابل که راهنمایی در امر تدوین این کتاب را نمودند، کمال سپاسگزاری را دارم. امید است که این کتاب یاری‌دهنده پرسنل فوریت‌های پزشکی و سایر گروه‌ها در ارائه خدمات به مددجویان باشد.

عزیز شهری واحد